

„Novi čas“

NOVI ČAS

List stare

Izhaja vsak petek ob 12, uri dopoldne. Uredništvo in upravnništvo je v Gosposki ulici št. 6, drugo dvorišče.

za celo leto 4 K
za manj premožne 3 „
v Nemčijo 5 „
posamezne številke 8 v
Oglasi po dogovoru.

Štev. 20.

V Gorici, 17. maja 1912.

Leto III.

Avstrijska agrarna politika.

(Razlaga drž. poslanec svet. Jos. Fon.)

Ko je dala avstrijska država kmetu prostost, mislila je, da je svoje delo v korist kmeta končala, namesto da bi se bila lotila tudi še nujne naloge, namreč **osvoboditve** kmeta iz starodavnega vaškega skupnega gospodarstva.

V zadnjem članku smo videli, da kmet ni mogel po svoji volji obdelovati zemlje, ker je bil odvisen od vaške skupnosti: polje se je smelo obdelovati le v času, ki je bil določen za vse vaščane. Za skupni pašnik se pa itak ni nikdo brigal; vsakdo ga je le izžemal, tako da je sčasom popolnoma propal in je dajal le revno pašo. Take razmere so bile prikrojene bolj za lenuhe; vsaka podjetnost in vsaki napredek je bil izključen.

Usodepolno je bilo ravnanje s skupnim vaškim premoženjem, namreč s travnikom in gozdom, ki je bil lastnina prebivalcev posameznih vasi.

Leta 1849 se je izdal **časni občinski red**, ki je podlaga sedanji politični občini. Redno se je postopalo tako, da sta se združili dve ali več vasi (»davčne občine«) v jedno politično občino.

Kaj se je pa zgodilo z lastnino prejšnje (manjše davčne) občine?

Začasni občinski red je določal, enako kakor občini državljanski zakon, da se mora »občinsko blago« (to so zemljišča, katera sme vsak vaščan svobodno rabiti) in »občinsko premoženje« (to so zemljišča, katerih prihodki se stekajo v občinsko blagajno v pokritje občinskih stroškov) nadalje nedotaknjeno ohraniti in podrediti nadziranju deželnega odbora, dočim naj se prepušča njih uprava starešinstvu novo ustanovljene občine.

Ali ta nova **politična občina** je posejela samo izjemoma lastno premoženje, namreč samo tam, kjer je nastala naravnost iz prejšnje jedne same vasi, ne pa kjer je nastala vsled združitve več vasi. Zadnji slučaj je bil pa pravilo. Mogoče, da je hotel začasni občinski red to skupno premoženje prepustiti v last novi politični občini,

ampak izrecno to ni bilo določeno in tako je nastala največja zmešnjava, ki je rodila hude posledice.

Ko je prišel novi zemljejnizni zakon, bi se bilo moralo pričakovati, da se razmere glede starega skupnega premoženja razjasnijo in da se v zemljiške bukve vpiše pravilno in povsod enako, kdo je lastnik teh zemljišč.

Žalibog se to ni vresničilo.

Sodniki, kateri so tedaj napravljali nove zemljiške knjige, niso vedeli, kaj naj bi s temi zemljišči začeli: nekateri so bili tujci na slovenskih tleh, nekateri meščani, ki niso razumeli odnošajev na kmetih; drugi zopet niso vedeli, kako je zgodovinsko prišlo do tega skupnega premoženja, na kratko vpisovala se je ta lastnina na različne načine. Ponekod se je vpisala politična občina kakor lastnica, drugod so se vpisali vsi vživalci kakor **solastniki**.

Ne eno ne drugo ni bilo pravilno, ampak vpisati bi se bila morala kakor **lastnica stara vas** in bi se bilo moralo vpisati, da imajo določeni lastniki hiš pravico **vživati** ta zemljišča.

Najhujše se je godilo, kjer se je vpisala **solastnina**. Kdor je bil podjeten in je hotel zemljišča izboljšati, je tožil na razdelitev skupnega posestva, tako da je dobil svoj kos v izključno last. To se je sicer v zadnjem času vstavilo, ker je najvišja sodnija izrekla, da so ti vpisi **nepravilni**.

Naravnost v propad pa so pognali taki vpisi **gozd**. Ker ni bilo ne dobrih cest, ne sploh železnic, je gozd imel v prejšnjih časih manj vrednosti. Vsakdo si je iz njega jemal lesa kolikor ga je rabil za kurjavo in lastno stavbo. Toda novejši čas z izvrstnimi prometnimi sredstvi je silovito povzdignil vrednost gozda; dandanes se pošilja les v najoddaljenejše kraje in se prodaja v dežele, ki nimajo gozda, po jako dobrih cenah. Možnost visokega dobička je privabila tuje špekulante, kateri so kupili pri posameznih vaščanih njihove deleže pri gozdu; na to so ti judi po sodniji dosegli, da so se njih deleži odcepili od skupnosti in potem so neusmiljeno sekali po gozdih, dokler so štrlela proti nebu gola rebra, kjer je bil prej veličasten zelen gozd.

In vendar je jasno, da kmetija ne more obstojati brez pašnika in brez gozda.

Najvažnejši temelj kmetije se je razrušil in kruto se je maščevala nemarnost države.

Naše gospodarsko delo.

(Občni zbor »Goriške zveze« 9. maja.)

Občni zbor »Goriške zveze« se je vršil ob velikem zanimanju in živahnosti. Posebno lepo so bile zastopane zadruge iz Gor., ki so tudi zelo živahno posegale v razpravo. — Otvoril je občni zbor načelnik g. Jos. Fon, ki povdarja, da je Hranilnica v Kopru izdala poročilo, v katerem napada »revizorja neke »Zveze«, češ da je ta prisilil neko zadrugo te »Zveze«, da je pri koprski hranilnici odpovedala visoko vlogo. To dejstvo — pravi koprška hranilnica — je res krasen zadružno - socialni uspeh dotične »Zveze«. To dejstvo dalje koperska hranilnica označuje za »večno sramoto zadružne misli«. Poslanec Fon povdarja, da ta napad leti na vodjo »Goriške Zveze«, ki je storil le svojo dolžnost, da je od pridružene zadruge zahteval strogo vpoštevanje določb »Zvezinih« pravil. Postopanje vodje »Goriške Zveze« ne izvira iz maščevanja, marveč je edino le izvrševanje dolžnosti. Zato odločno zavrača take nečuvne napade. (Odobranje). Nato poda poročilo predsedstva, nakar poroča vodja g. S. Premrou o delovanju »Zveze« l. 1911. Iz tega poročila posnemljemo: Koncem leta 1911 je bilo v »Zvezici« včlanjenih 87 zadrug, med temi 49 posojilnic, 17 mlekarn, 3 kletarske zadruge, 1 vrtnarska, 1 živinorejska, 8 konsumnih, 1 nakupovalna in prodajalna, 1 čevljarska in 1 tiskovna zadruga. Vrhutega je bilo pridruženo društvo slov. kolonov. Po okrajih se te zadruge razdele tako-le: Okraj Komen 4, Sežana 2, Tržič 2, Ajdovščina 7, Gorica 36, Kanal 2, Krmin 3, Tolmin 12, Cerklje 5, Kobarid 12, Bovec 2. V letu 1911 je bilo 7 zadrug več kot leta 1910. — Predavani je lani »Zveza« priredila 10. — Prometa je imela leta 1911 5.209.580 K 90 v (leta 1910 pa le 4.323. 216 K 10 v). Blagovni promet je znašal 138.458 K 78 v. Promet v denarni sporavnici zadrug je

znašal 1.910.740 K 44 v. Promet s »Centralno posojilnico« je znašal 2.438.958 K 2 v. (Leta 1910 pa le 1.946.301 K 71 v.) Naloženega denarja je imela 1.475.299 K 50 v. (Ta vsota je večinoma iz naših hribov, ki so gospodarsko najkrepkejši stebri dežele in združništva.) Izposojenega je bilo le 867.496 K 10 v. Tako ima »Zveza« pri »Centralni« 571 tisoč 364 K 87 v. Garancija po deležih, plačanih pri »Zvezi« je znašala 272.000 kron. Za nadzorstvo je poročal član nadzorstva župnik Rojce, ki je z ozirom na izvršene preglede predlagal, naj se načelstvu da absolutorij, kar je bilo sprejeto. Nadzorstvo je vložilo več samostojnih predlogov, kokor: glede ustanovitve železnega fonda za nenavadne izgube, radi združnih poučnih tečajev, radi uvedbe enakega postopanja posojilnic pri izterjevanju posojil. Predlogi so izzvali zelo živahno debato. Občni zbor se je pečal zelo živahno tudi z vprašanjem obrestne mere za tekoči račun zadrug. Debate so se posebno udeleževali zastopniki gorskih zadrug. Slednjič se je načelstvu poverilo, da ukrene v tem oziru vse potrebno. Občni zbor je tudi izpremenil pravila glede članstva fizičnih oseb, članov načelstva in nadzorstva, kakor je to zahtevala splošna zveza na Dunaju kot revizijska oblast. Slednjič je občni zbor sklenil, da se celotni čisti dobiček v znesku 6769 K 74 v pribije k rezervnemu zalogu »Zveze«.

Udeležba na evharističnem kongresu.

Plakati, pozivi in vabila na evharistični kongres na Dunaju so že razposlana. Kdor ima sredstva, ta naj ide! Kajti videl bo slovesnost, kakor je nikdar več ne bo v svojem življenju. **Možje in mladeniči ste v prvi vrsti povabljeni**, ker vi lažje prenesete različne težkoče in neprijetnosti, ki bodo tedaj na Dunaju združene radi velike gnječe po cerkvah, pri procesiji itd., radi morebitnega nedostajanja primernih prenočišč itd.

K shodu se priglašajo ne samo od vseh strani Avstrije in Ogrske, ampak tudi iz drugih dežel. Iz Nemčije so že prijavljeni posebni vlaki iz Augsburga in Nürnberga; iz Vratislave v Šleziji že dva. — Iz Luksemburga pride na stotine udeležencev iz kongresu; ravno tako iz Nizozemske. Iz Angleške je prijavilo svoj dohod že 1000 udeležencev; iz Pariza jih pride 300, njim na čelu sam nadškof pariški Amette. Iz Belgije se jih je do sedaj naznanilo 500. Tudi iz Švice jih pride mnogo. Celo iz Carigrada, iz Male Azije in Egipta pridejo številni potniki, iz Kahire v Egiptu 50. Tudi iz Španske, iz Italije, celo iz daljne Amerike pridejo zastopniki na kongres!

In koliko odličnih mož iz cerkvenega in svetnega stanja bo tam gori pri kongresu zbranih. Papež odpošlje posebnega kardinala kot svojega zastopnika; pride dalje kardinal Ferrari iz Milana, kardinal Fischer iz Kölna, kardinal Kopp iz Vratislave, kardinal Skrbensky iz Prage, kardinal Bauer iz Olomuca itd.

Nekaj posebnega bo skupno sv. obhajilo dunajskih otrok. Cel Švarcenbergov vrt bodo priredili tako, da bodo ondi lahko obhajani tisoči otrok. To bo nekaj pretresujočega. Pri tej priliki priporočamo, naj se tudi pri nas doma, kjer bo to mogoče, ob dnevih kongresa priredi skupno sv. obhajilo otročičev. Pa tudi odraščeni naj bi se tiste dni v najobilnejšem številu udeleževali sv. obhajila.

Veličasten bo ta kongres! Kdor se mišli javiti, ta naj to hitro stori.

Vojna med Italijo in Turčijo.

Vest, da so Turki na otoku Rodos vjeli 1000 Lahov, ni resnična, kakor smo že zadnjič sodili. Lahi so na Rodos spravili polno streljiva in vojnih potrebščin, ker hočejo na otoku imeti glavno oporišče v boju s Turki. Toda turški paša Izmail Bazil, ki je bil dalj časa poveljnik na Rodosu, pravi, da imajo Turki na otoku 25.000 dobro oboroženih, dobro izurjenih in hrabrih vojakov, ki bodo Lahom dali še dosti skrbi. Oboroženo je pa tudi prebivalstvo. — Lahi nameravajo zasesti baje še več drugih otokov. Vojne ladje križarijo po morju in pazijo, da ne bi Turki spravili kaj več vojakov na otoke. Toda vkljub vsej pazljivosti so Turki spravili na otok Mitilene 2500 mož in na otok Hios 250 mož.

Iz Tripolitanijske se sedaj vračajo laški vojaki domov. Prebivalstvo jih z navdušenjem sprejema. Vendar prvega navdušenja ni več. Da navdušenje zopet požive, so Lahi zasedli otoke, da pokažejo tako saj nekaj uspehov.

V boju pri Derni med Arabci in Lahi je bil ustreljen neki angleški časnikarski poročevalec.

Lahi so morali zopet najeti posojilo 35 milijonov lir za vojno. Doslej so se zadolžili za vojno že za 230 milijonov lir.

Po svetu.

Začnimo danes z razmerami v domači hiši. **Med Avstrijo in Ogrsko** so razmere vedno bolj napete. Na Ogrskem obstrukcija takozvane Justove stranke preprečuje vsako delo. Ne proračuna in ne vojnega zakona vlada nemore spraviti skozi. Poprej hoče pošteno volivno reformo. Lukač, min. predsednik, je sicer skrpucal neko stvar, ki jo on nazivlje volivna reforma, kar pa seveda ni. Lukač pravi, da je dovolj, če dobi volivno pravico, 2.400.000 ljudi. Te volivce pa hoče razdeliti v 16 razredov. Ker se nobena stranka ne vda, ne gre voz nikamor naprej. Če pa na Ogrskem ne gre, ne gre tudi pri nas. Vojni zakon čaka, ker mora biti sklenjen od obeh polovic, če naj bo veljaven. Vlada pa nujno rabi novih vojakov. Po novem vojnem zakonu jih zahteva na leto 136.000 več za skupno armado in 17.000 več za ogrsko deželno brambo. Sedaj pa niti navadni novinci niso dovoljeni. Naborov še ni bilo

(razven prostovoljnih). Če jih hitro ne bo, se pred jesenjo ne bodo mogli vršiti, ker poslanci pravijo, da se med nujnim poljskim delom nabori nemorejo vršiti. — V našem državnem zboru čaka proračun, čaka preosnova davkov, ki je krvavo potrebna. Ker se nič ne sklepe, mora delati naša država vsako leto 250 milijonov novih dolgov. V razpravi je zakon za varstvo izseljencev, a tudi ta nemore naprej. Vse kaže da bo na Ogrskem moralo kmalu počiti, če hočemo, da se tudi pri nas razmere izboljšajo. — V naši polovici je ravno zadnje dni nastala še ta zmeda, da je nevarno obolet ministerski predsednik grof **Stürgkh**. Moral je prepustiti vdstvo poslov notranjemu ministru. — **Naši poslanci** so, kakor z dne 14. t. m. poročajo z Dunaja nastopili proti vladi. Kaj jih je k temu napotilo, nevedo. Gotovo so zato imeli važne vzroke. Stavimo pa glavo, da tudi to našim liberalcem ne bo prav. — Svobodomiselnstvo je zopet enkrat hudo **nad katoliškimi poslanci**. Znani framazon češki profesor Masaryk je v državnem zboru spravil na dnevni red neko besedilo, ki grozno žalilo katoliško vero. Slovenski, češki in nemški katoliški poslanci so od predsednika zahtevali, da se kaj takega ne sme več zgoditi. Predsednik je obljubil. Sedaj pa je ves Izrael po koncu. Med ta Izrael je zašla zopet — »nadstrankarska« hinavska »Eđipost«, ki s tem jasno kaže, kako jo srce vleče k framazonstvu. — **Na Portugalskem**, kjer vlada katoličane še vedno preganja, imajo zopet boje. Kraljevi pristaši so udrli čez mejo. Bilo je več bojev z vojaki. — **Na Angleškem** je državni zbor že drugič sprejel postavo, s katero se Irski daje samouprava z lastnim državnim zborom. Ministerski predsednik je naznanil, da se bo to zgodilo tudi z drugimi pokrajinami. — Drugače pa **nemški cesar**. Ta je v nekem razgovoru s štrasburškim županom (Strassburg je glavno mesto Alzacije in Lotaringije) dejal, da bo deželama Alzaciji in Lotaringiji vzelsamoupravo in ju utaknil pod Prusijo. Naibrže pa se je nemški cesar po stari navadi zaletel. Sedaj so na Nemškem zelo hudi nanj. — Kako **strogo** pa **vladajo v Prusiji**, ta vzgled: Socialistiški poslanec (katerih je v deželnem zboru bruskem 6) Borchardt je v dež. zboru kričal. Ker ni miroval, ga je predsednik od seje izključil. Ker ni odšel, ga je policija vlekla ven. Sedaj bo pa naibrže zaprt radi grdega obnašanja. Tako strogo je na Pruskem. No, pa saj pri nas lahko delajo, kar hočejo. — **Razmerje med Nemčijo in Anglijo** se obeta izboljšati. Nemčija je poslala na Angleško svojega najboljšega diplomata Maršala. Če ta ne uredi razmere, bo moral zaropotati meč. — **V Italiji** delajo sedaj novo volilno reformo. Tudi katoličani zahtevajo splošno in enako volivno pravico. Število volivcev bi poskočilo od 3 milijonov na 8 milijonov. Svobodomiselnci se že boje, da bodo pri volitvah no novotna načinu zmagali katoličani. — **Črnogorski kralji** bo obiskal sredi junija na Dunaju našega cesarja. — **V Maroku** so domači uporniki 14. t. m. napadli francoske čete. Francozi so napad odbili, ranjen je bil 1 francoski vojak. — **V Albaniji** se je ustajal

za sedaj polegla. Pač pa so se vsi albanški rodovi zaprisegli, da začno najkrvavejši upor, če jim Turki v določenem času ne dajo samouprave. Albance podpihuje najbrže Italijan. — **Danski kralj (Kristijan Friderik VIII.) je nenadoma umrl dne 14. t. m. ob 10h zvečer na ulici. Nahajal se je**

v Hamburgu, kamor je rad zahajal. Stanoval je s svojo soprogo v hotelu. Zvečer je šel na izprehod. Na cesti mu pride slabo in omahne. Vjel ga je neki policaj, ki ga je posadil v avtomobil in ga peljal v bolnišnico. Med potjo je umrl. V bolnišnici so šele spoznali, da je mrlič — danski kralj.

Nato so ga prepeljali nazaj v hotel. Rojen je bil l. 1843. Bil je brat angleške kraljice in grškega kralja. Ko je njegov stari sluga slišal, da je kralj umrl, je tudi njega od žalosti zadela kap. Za naslednika je proglašen sin Kristan X.

Ljstek.

Junaštvo in zvestoba.

Nemški spisal: **JOŽEF SPILLMANN D. J.**

(Dalje.)

XXX.

Pri materi.

Pot skozi Jursko gorovje je bila zelo težavna. Kakor navadno po kaki jesenski plohi je zasnežilo pogorje globoko v dolino in sive megle so se vlačile po pobočjih. Ko pa sem prekoračil zadnji greben, sem zagledal pred seboj divno pokrajino krog Neuenburškega jezera, tam zadaj na vzhodu in jugu pa so se žareli v zahajajočem soncu vrhunci švicarskih gora. Tudi če človek ni slikar, vendar ga očara ta krasota. „O Švica, draga domovina, kako lepo te je Bog ustvaril!“ vzdihnil sem in začel veselo spremljati pesem pastirja, ki se je glasila z gorske stene v dolino.

Na večer drugega dne sem dospel v Bern h generalu Erlohu, ki sem mu izročil pismo velikega sodnika Kajzerja. General, častitljiv starček, me je hotel še dalje zadržati, toda mene je vleklo v Zug, in tako sem odjahal po enodnevnem počitku, proti Lucernu. Tudi tu sem se vstavil en dan, da sem oddal nekaj pisem. V Bernu in Lucernu so vsi menili, da nas mora Švica takoj odpoklicati domov, kakor hitro bi pahnili Ludovika XVI. s prestola; dokler pa je kaj upanja, moramo vzdržati na svojem mestu.

Pozno zvečer sem prišel 15. septembra v mestece Zug. Name-raval sem izprva iti do Zurlaubenskega dvora, kjer bi spravil tudi konja pod streho, ker nisem hotel tako pozno motiti matere. Ko pa sem prišel mimo njene hišice in sem zagledal še luč v izbi, privezal sem konja k plotu in v dveh skokih sem bil pri hišnih vratih. Potrkal sem in za hip se je znotraj oglasila stara dekla Veronika in vprašala, kdo je. Ko pa me je spoznala po glasu, zavpila je: „Mati Muos, mati Muos, Damian je!“ in v veselem strahu ji je padla kuhinjska svetilka iz rok.

Trenutek potem sem klečal ob postelji svoje matere in sem poljubljal njeno ljubo obličje. Smejala in jokala se je od veselja. „Ti ubogi dečko,“ je rekla, „kaj vse si moral prestati! Ne, ko sem brala, da so te ponižali v službi in so vsi vsaj na pol verovali, da si kriv — le jaz in Verenka Kajzer ne — mislila sem, da me spravi pod zemljo! Kako si mogel to prestati? In si mi ostal tudi priden in pošten?“ — pogledala mi je pri tem izprašujoče v oči — „Bogu bodi hvala! Četudi nisi prinesel ničesar drugega iz Pariza, kakor nedolžno srce, rešil si si neizmeren zaklad! Gotovo pa si truden in lačen. Jutri je še čas za govorjenje in pripovedovanje. Veronika, tecite hitro dol „k volu“ in prinesite dober grizljaj in nekaj dobre kapljice!“

Tedaj sem se spomnil tudi na svojega konjiča zunaj ob poti in hitel sem ga odvezat ter sem ga peljal v hlev gostilne „pri volu“, ker sami ga nismo imeli. Ko sem se vrnil, je bila miza pri postelji moje drage matere že pogrnjena in moral sem jesti in piti. Potem sem ji natančneje pripovedoval to in ono, kar sem ji bil v pismih le na kratko omenil. Potem me je mahoma vprašala, kaj je z mojo ljubeznijo do Verenke Kajzer.

Na celem potovanju sem se bal tega vprašanja in srečanja z Verenko. Kako sem hotel takrat po svojem pogovoru s patrom Sekundom pisati materi, sem že povedal. Pozneje sem še parkrat poizkusil, a vedno sem pismo raztrgal in si mislil pri tem: „Ko bi ji le mogel sam povedati!“ Zdaj sem imel zaželjeno priložnost, in vendar mi je bilo tako težko!

A storil sem! Povedal sem materi vse: Verenkino odpoved, kako mi je poslala pismo nazaj, kako sem se ujezil, kako mi je markis v tako znamenitih okoliščinah ponudil roko svoje hčere, kaj je rekel k temu oče Sekundus, kako lepa, izobražena, bogata in dobrosrčna da

je moja nevesta, in kako je vkljub temu vse moje srce še vedno pri Vereni.

Vse sem ji povedal popolnoma odkritosrčno, in če kje nisem mogel najti prave besede, pomogla mi je z umnimi vprašanji iz zadrege.

Ko sem končal, pogladila mi je roko, ki je ležala na njeni odeji, in je rekla: „Ubogi dečko! Ubogi Damian!“ Po majhnem presledku pa me je vprašala: „In oče Sekundus meni, da je tvoja zaroka s plemenito gospodično veljavna?“

„Da, tako je rekel.“

„Toda vidva vendar ne spadata skupaj, vsaj tako ne, kakor ti in Verenka!“

„Če pa Verenka neče, moram pač gledati, kako spravim iz svojega srca ljubezen do nje, da postanem Izabeli, ki je tudi dobrosrčno dekle, pošten krščanski zakonski mož.“

„Če Verenka neče! Stavim pa kar hočeš, da se je Verenka že davno grenko kesala za svoje malo ljubosumje. Pisali so ji pač iz Pariza, najbrže njen brat, da dvoriš bogati, lepi in plemeniti deklici in tako je mislila, da si jo zapustil. — No, Damian, ne kujaj se! Pusti, naj misli in skrbi tvoja mati. To se mora na kak način zopet poravnati! Pojdi mirno počivati in dobro spi! Jutri bomo kaj več govorili o tem.“

Pokleknil sem ob njeni postelji in napravila mi je križec na čelo, kakor v mojih otroških dneh. Dosti mirnejši sem stopil potem v svojo malo sobico in sem spal, dokler ni pozvonil cerkovnik bližnje cerkve sv. Ožbalda k zgodnji maši. Še tedaj si nisem mogel popolnoma izmencati spanca iz oči, tako da sem komaj pravočasno prišel k šolski maši.

Ko sem hotel stopiti pri stranskih vratih na ženski strani noter, sem pod vratmi skoro zadel ob Verenko Kajzer. Kako lepa mladenka je postala iz deklice v teh dveh letih in pol! S sramežljivo povešenimi očmi je stala ob kropilniku in je ravno pomočila svoj prst vanj, ko sem vstopil. Ker sem v ozkem prehodu nekoliko zadel ob njeno obleko, dvignila je k meni oči, me spoznala in se veselo ustrašila. Brž pa se je njen obraz povesnil ter postal skoro strog. Ali se je spomnila na svetost kraja, ali pa je mislila, da je vez med nama razrušena. S povešenimi očmi in stisnjenimi ustnami ponudila mi je v naglici blagoslovljeno vodo in smuknila mimo mene skozi vrata. Verenka, Verenka, kako si mi tisto jutro pokvarila pobožnost!

Po zajutruku sem hitel v Zurlaubenski dvor. Kakor blisk se jo bila že raznesla po malem mestecu vest o mojem prihodu. Stari baron me je nepotrpežljivo pričakoval v svoji sobici. Tu sem videl vse ravno tako, kakor pred dvema letoma in pol, ko sem bil odšel: iste temne hrastove omare, isti kupi papirjev, listin in spisov na mizi in stoli, in v istem visokem naslanjaču je sedel Götti. Toda zastavni gospod ni bil več isti. Ta kratki čas ga je postaral za deset in več let. Mož, ki je bil pri mojem odhodu še čil, postal je slaboten starec; tresel se je, ko se je dvignil, da bi mi šel naproti; obleka je mahadrala na njegovem životu in stopal je sključen pod težo svojih let.

Pozdravil me je prisrčno in dolgo sem se pogovarjal z njim o političnem položaju na Francoskem. Ni mogel razumeti, kako da je izgubilo plemstvo ves pomen in pripisoval je kraljevim pristašem premalo odločnosti ter je hvalil stare dobre čase, ko bi nikdar ne moglo priti tako daleč.

Potem je začel govoriti o svojih zasebnih razmerah, ki so bile zelo slabe. Odkar ni več dobival letne pokojnine, je imel komaj toliko, da je živel. Zurlaubenski dvor je bil že dolgo ves zadolžen, in on ni mogel več plačevati obresti teh dolgov. Zopet je moral najeti posojilo. Zurlaubenski dvor je moral radi svojega imena in svojih prejšnjih zvez z raznimi francoskimi rodbinami nad svoje moči pomagati francoskim plemenitaškim izseljencem, ki so res bili v velikih stiskah. Tako se je še bolj zakopal v dolgove.

„Nimam prav za prav ničesar več razen svoje knjižnice, v kateri imam čez 400 zvezkov listin in najredkejših rokopisov. Samo to cenim 50.000 goldinarjev; vredna pa je še več! Ponudil sem jo nekaterim našim mestom na prodaj, a nimajo nič razumevanja za take stvari. Mene pa je veljala tisoče. Zdaj se pogajam s svojim prijateljem, nekim opatom v Nemčiji, ki mi ponuja 7000 goldinarjev in 2000 vsako leto do moje smrti. Meni pa bi bilo umreti brez mojih knjig. In Zurlaubenski dvor, ki sem ti ga mislil zapustiti, je vsejedno izgubljen!“

Stari mož, ki ni še pred malo leti nič vedel za take skrbi, se mi je smilil. Rekel sem, da name ni treba nič misliti; pre-

bil se bom z božjo pomočjo skozi življenje tudi brez Zurlaubenskega dvora. Tudi sem mu nudil 1000 luisdorov, ki mi jih je bila podarila Marija Antonijeta, misleč, da mu tako pomorem iz težav.

Zmajal je z glavo, srčno mi stisnil roko in dejal: „Damian, hvala ti za tvojo dobro voljo! Ne. Ti vinarji, ki si jih grenko prislužil, ne smejo pasti v žrelo mojim upnikom. Bilo bi tudi brez koristi, ker je premalo. Ti pa mi vendar lahko pomoreš. Hočem ti povedati, kako. Stalo te bo žrtev, a bo v tvoje in moje dobro.“

(Dalje pride.)

Slovenska naselbina v južni Rusiji.

Otroci, čedno opravljeni, so prihajali pred očeta. »Gremo v cerkev,« so rekali in izginjali.

»Pri nas je služba božja šele ob enajstih,« mi je pravil Rutar. »Res, da je ke-sno; toda v Rusiji meščani pozno vstajajo, okoličani pa tudi ne prihajajo zgodaj v mesto. Tako je vsem še najbolj povšeči.«

Ponudil sem se mu, da ga spremim v cerkev. Bogoslovec je že davno odšel; domeni ti se je imel še marsikaj z župnikom in s pevci.

»V naši cerkvi je žalostno,« mi pripoveduje Rutar po poti. »Župnik je star, ne-vešč in nevljuden. Gruzinec je, z one strani Kavkaza. Služboval je v gorski vasi med rojaki skoraj celo življenje. Ne sprejme nikakega gosta; še znanca odslovi čimprej. Za cerkev že skrbi, toda kaj, ko ne razume niti poljski, in katoliki so pri nas večinoma Poljaki. Saj še komaj ruski zna, drugega jezika pa menda sploh ne, razen gruzinskega in armenskega. Ne pridiguje nikoli, oznanila bere v slabi ruščini; izpovedovati se moramo ruski, pa nas le malo razume. V šoli učitelj poučuje ve-rouk. Prejšnji teden smo imeli prvo sv. obhajilo. Otrok je bilo okrog 50. Več ted-nov jih je pripravil naš Franc; potem pa je prišel župnik iz Pjatigorska, da jih je izpovedal in jim pridigoval. Bila je prav lepa slovesnost. Cerkev je bila natlačeno polna, dasi se je slavnost vršila na delav-nik. Vsi smo bili zelo zadovoljni; imeli smo samo to željo: Bog nam daj kmalu novega dušnega pastirja! Parkrat smo že prosili škofa v Saratovem; obljubil nam je, da nam pošlje drugega, pa mu vlada na-gaja.«

»Je stari župnik že dolgo pri vas?« ga prekinem.

»Eno leto bo tega, kar smo izgubili prejšnjega mladega provizorja Poljaka. Bil je dober gospod; vsi so ga imeli radi. On je spravil našega Franca v semenišče. Delal je veliko, v cerkvi in v šoli. Samo previhrav je bil. V svoji gorečnosti je šel predaleč. Krstil je pravoslavnega otroka brez dovoljenja vlade. Dobil je šest mese-cev strogega zapora. Za naslednika so nam poslali tega starčka.«

Bližala sva se cerkvi. Vedno več pra-znično oblečenih ljudi se nama je pridru-ževalo. Na vrtu okrog cerkve je bilo že vse polno ljudstva. Krog stopnic so stali vojaki, ki so kramljali po poljski. Po ste-zah in nadelanih potih po vrtu se je med jablanami in hruškami izprehajala gospo-

da, ob zidu pa so stali preprosti kmetje, delavci in služkinje. Govorilo se je poljski in ruski. Razen Rutarjeve družine je prišlo v cerkev še nekaj Slovencev. Rutar mi je pokazal starega moža: »Ta je tudi Slove-nec, moj najboljši prijatelj. On je prvi pri-šel za menoj. Izročil je gospodarstvo že mladim, sam pa stanuje v mestu.« Seznan-il sem se z njim; škoda, da je le s težavo govoril slovenski.

Kraj vrta stojita dve hiši: rdeče žup-nišče in siva ljudska šola. »To šolo nam je ustrojil (= sezidal) bogat Poljak na svoje stroške; stala ga je 12.000 rubljev (= 30.000 K), pa je dejal: Ko bi bila dražja, bi plačal pa še več. Poučuje se v njej poljski; zato so Rusi nanjo zelo hudi.«

Zamude so na Ruskem menda obve-zne; zato se služba božja ni pričela točno ob enajstih, ampak četrť ure kesneje. Žup-nik je opravil slovesno sveto mašo, pri ka-teri je stregel Rutarjev Franc. Občinstva je bilo mnogo, dasi so mi zatrjevali, da jih pride pozimi še več, sedaj pa je gospo-da na letovišču. Vsi so se obnašali jako dostojno. »Katoličani prav pridno hodijo v cerkev,« mi je pravil Rutar; »pa saj Polja-ki mnogo drže na svojo vero in vestno iz-polnjujejo svoje verske dolžnosti.« Mož, ki je stal poleg mene, je bral iz mašne knji-žice. Pogledam vanjo. V kakšnem jeziku je neki tiskana? si mislim; ni poljska, ne ruska, ne francoska. Slednjič mi šine v glavo: Mož je Litavec; več stotin jih stan-uje ob Kavkazu! Čuden jezik; čital sem par vrstic, pa nisem razumel ničesar.

Verniki mnogo darujejo za cerkvene potrebe. Dvakrat so pobirali med službo božjo; prvič cerkvenik, drugič ključar v uradniški uniformi; vsakdo je vrgel kaj v puščico. Ko smo odhajali, je pa pred cerk-vijo upravitelj katoliške občine ob mizi sedeč sprejemal in v knjige zapisoval ve-čje zneske. Verniki domalega sami vzdr-žujejo cerkev, šolo in duhovnika. To se jim pa nikakor ne zdi breme, ampak čast-na dolžnost.

Po končanem opravilu sva stopila z Rutarjem po mestu. Zanimivega ni videti mnogo. Pravoslavna stolica, lepa stavba v bizantinskem slogu je bila že zaprta. Par spomenikov, postavljenih vojakom, ki so padli v bojih s kavkaškimi rodovi, nekaj vladnih palač in lepših trgovin, to je vse, kar bi v Vladikavkazu utegnili koga zani-mati. Pač, ne smem pozabiti na veliko rdečo stavbo ob Tereku, z dvema visoki-ma stolpoma. Izprva sem mislil, da je kr-ščanska cerkev; Rutar pa me je poučil: »To je nova mečét, nova mohamedanska mošeja. Sezidal jo je bogat Mohamedov

častilec na lastne stroške; stala ga je 200.000 rubljev, pa mu je še ostalo.«

»Imate tod mnogo Turkov?« ga v-prašam.

»Turkov sicer nimamo,« mi odgovo-ri, »pač pa veliko Perzov, Tatarov, Kaza-kov in kavkaških rodov, ki so mohame-danske vere. Džamij je po mestu še več, ta pa je največja in najlepša. Takih mošeí gotovo še niste videli mnogo po svetu.«

Po mestu se je izprehajalo mnogo do-mačinov v zelo različnih opravah. Izpra-ševal sem starega Rutarja, kaj pomeni ta ali ona noša, on mi je pa razlagal:

»Tole je A r m e n e c, trgovec. Z one strani Kavkaza je prišlo k nam mnogo ar-menskih družin; bavijo se s trgovino in o-brtom; zasedli so poseben mestni oddelek, kjer imajo svoj bazar. Onale je Gruzinka, v mladosti krasna devojka, v starosti pa zelo grda. G r u z i n i so prvi prebivalci kavkaških gora; razdele se v mnogo ple-men, n. pr. v Mingrelce, Imeritence in prave Gruzine; vsi govore isti jezik, pa mno-go narečij. Onadva s črnim fesom in dolgo sivo suktnjo sta P e r z a. V Vladikavkazu stanuje Perzov na stotine; razvili so ži-vahno kupčijo; ker so premeteni, se jim godi prav dobro. Tale preprosti mož kore-njak je O s e t i n, poljedelec. Poleg naše naselbine so zgradili Osetini veliko vas. Tamkajle stopa J e v r e j (Žid); spoznate ga po smradu in umazanosti. Glejte, kako ponosno koraka K a z á k! Veliko jih je v tukajšnji okolici; vlada jih je od Dona pre-selila mnogo tisoč pod Kavkaz, da bi branili državo pred roparji; razdelila je med nje obširna posestva; še dandanašnji ne plačujejo zemljiškega davka. Kakor vidite, nosi visoko črno kapo astrahanko; na dol-gi, v sredi preščipnjeni suknji si je pritrdil samokres; na prsih ima nabrane patrone. Tudi v kazaški vasi hodijo tako oblečeni. To so naši policisti in vrtarji; veliko so jih uvrstili med vojake.«

Žef, njegova Urša in Zanut.

Ž e f: Pogleli Zanut, dans sm prpejlu tud maje ta stara u Garica. Ni gejnela, de sm je magu uzet s saba. Pa ta zlumk sm mislu, de bom magu plačet še štrof na cu-gu, zatu kr uzame prastora majnku za štir pršone.

U r š a: Mouč, mouč žlebadron, tebe tud ni nkul prou.

Z a n u t: Pa za ki se boš krigala, sa viš, de Žef je dobr moš.

bilo tako hudo. Že iz parnika sem bila v varnem spremstvu odpeljana v »Zavetišče Franca Jožefa«, kjer sem ostala, dokler nisem dobila mesta, kamor sem vstopila v delo. Počutim se zadosti dobro. — Ti predragi »Novi Cas« pa izroči vsem mojim tam doma najboljše in najudanejše pozdrave! — Miroslava Ogrič.

Slovenci v Krminu. Iz Krmina poročajo: Slovenci v Krminu nesmejo imeti slovenskih napisov. Prošli ponedeljek je opazil g. Benardelli slovenski napis nad prodajalnico jestvin, ki jo je dal v najem v svoji hiši g. Antonu Toroš iz Medane. Poslal je hitro enega moža, ki je odločno zahteval, da na slovenski napis mora s hiše, ali pa mora g. Toroš takoj iz hiše. Soproga in hči g. Toroša sta se začudili, a izjavili, da ne gresta jemati napisa s hiše. Mož je nato prinesel lestvo ter vpriči številnih radovednežev snel slovenski napis. Zazugal, da nesme noben slovenski napis več na hišo. S tem je bilo ustrezno nekaterim hujšakcem. A Slovenci se radi tega ne bodo poitalijančili. Sicer pa pove mo krminkim laškim prenapetežem: Če bi Slovenci ne prihajali v Krmin, bi marsikateri kričač, ki danes vpije zoper Slovence, ne imel kaj deti v usta.

Sodnik — »vohun«. Pret. četrtek je goriški sodnik Slovenec dr. Jerovšek šel po opravkih v Vipolže, ko so ravno vojaki imeli v Brdih vaje. Med potjo nagovori nekega vojaka Litrosoga aretirali in odvedli v Krmin. Tu ga je k sreči spoznal ondotni sodnik, ki je orožnikom povedal, da dr. Jerovšek ni vohun.

Vreme. Vročina zadnjih dni je bila velika. Dne 12. t. m. je na Dunaju bilo v senci 34 stopinj. Na Štajerskem pa celo 38 st. Vsled vročine je umrlo več oseb. Tudi pri nas smo imeli veliko vročino. Včeraj popoldne smo v Gorici dobili ponižen dež, ki je ozračje malo ohladil Sinoči in danes pa lije dež hujše. Deloma pada med viharjem. Sinoči je precej grmelo in se bliskalo. Bojimo se, da so drugod imeli točo. Zdi se, da je na hribih sneg. Postal je čez noč občutno hladno.

Občinske volitve v Zgoniku. Iz Zgonika poročajo: Od nedelje so razpoloženi imeniki za občinske volitve. Bodemo imeli menda pet županov - kandidatov. Pravijo, da županstvo v Zgoniku »nese«. — O, da bi naši ljudje že enkrat spregledali in si izbrali v starešinstvo poštene krščanske može. Pa zdi se, da mnogim ni svetovati — zato tudi jim ni pomagati. Vsak je svoje sreče kovač! Kakor si postelješ, tako boš ležal!

Velika surovost. Iz Temnice poročajo: Ko so 13. tm. v ponedeljek po Temniškem »narodnem« plesu, prišli obiskat domačega dušnega pastirja štirje gospodje, so jih iz dvorišča znane gostilne tamkajšni »balarini« brez vzroka prav surovo napadli. Ko so ugledali »črne« so enoglasno začeli klicati: Ho, ho, ha, ha... čuk itd. Glas seveda so imeli krokarski, od prejšnjega dne! Po cesti je pa lezel nekdo po vseh štirih oblečen v čudno uniformo (menda policijsko) ter strupeno gledal na črne tujce. Res lep »kampion«! Surovi »pon-

deljkarji« so že zvedeli, kar jim je šlo! — Kaj pravi k temu duša našega naprednega društva — g. učitelj? Ali mu smemo čestitati? Pošten, miren človek se bo res moral bati iti skozi vas, ker ne bo varen pred naprednimi skakači. Eno pa povemo tem naprednjakom: Le tako naprej — tem preje bo ljudstvo spoznalo, kje je prava omika!

Krvava ali liberalna birma v Črničah. Iz Črnič: Nastopili so gorki in soparni dnevi in naš kmet željno pričakuje blagodejnega dežja. Ob takih dnevih je velika nevarnost, da vino zavrè. In res se je pripetilo, da je zavrel naš Vipavec — a v glavi znanega možakarje T. iz Črnič, kateri se tudi rad obleče v Sokolsko obleko. Pretečeno nedeljo se je ta možakar pri igri sprl s svojim sotovarišem tudiznanim liberalcem in konec je bil, da sta se pri »fontani« skozi pol ure prav pošteno birmala, tako da sta bila oba bojavnika krvavorudeča po licih. Krik in cel »špektakel« je privabil polno gledavcev, ki so z velikim zadovoljstvom opazovali ta brezplačni »teater« in marsikdo se je izrazil, da bi rad dal za liter vina, samo da bi zamogel videti ta vitežki dvoboj!

Obsojen zasramovalec Orlov. Črniški obersokol »Birgulč« je bil te dni pri sodnji v Ajdovščini obsojen na dva dni zapore, ker je nekemu mladeniču Orlu pljunil v obraz. O Birgulč — to je napredna olika?!

V Oseku se Sokoli pripravljajo na veselico z igro in z neizogibnim plesom, ki bo v nedeljo na »Jobovem« dvorišču. Ze dolgo časa bobnajo po liberalnih listih o tej veselici ter vabijo celo delavce domačine iz Trsta. Igrala se bo igra, katera še ni bila nikjer igrana! Igro hodi podučevati učitelj Baša iz Črnič, ki se pa kaj nerad kam zgunca, ter je neko ulogo prevzel celo učitelj Gojaški Vodopivec, ker je moral Cvetko Faganel zopet nastopiti svojo službo! Čudili smo se, da se je Gojaški učitelj udeležil procesije v Osek, dasiravno ga ni bilo prejšnji dan nikjer videti, ko je šla procesija v Malovše. Hudomušni ljudje pravijo, da se je radi tega udeležil procesije, da je zamogel obiskati Oseške Sokole. Sploh pa se ljudje zelo pritožujejo, ker ga ni nikdar videti v cerkvi. Menda njegov vzgled ne upliva posebno vzgojevalno na mladino?!

Kaznovan oderuh. Kazensko sodišče v Monakovem (Bavarsko) je te dni sodilo oderuha Ludvika Dembarterja. Mož bo sedel za svoje oderuške čine 5 let in 15.000 mark globe bo plačal. Ta si bo zapomnil, kedaj je odiral ljudi. — Pri nas imamo tudi par takih ljudi, ki slačijo naše kmete do golega. Eden je znan vsem po okolici, Brdih in Krasu, a nič se mu ne zgodi. Take pijavke je treba iztrebiti!

Iz Sel pri Volčah nam poročajo: Dne 8. t. m. je bil odprt vodovod, ki ga je zgradila vtrdka Rumpl. Voda je ta dan prvič pritekla po njem. Vsi smo zadovoljni z vodovodom. Ob tej priliki so vihrale zastave in pokali topiči. — Dne 12. t. m. nas je prvič obiskal naš novi preč. g. župnik Matelič. Sprejeli smo ga slovesno z zastavami in streljanjem topičev, ki nam jih je

prepustil podjetnik. Pred društvom je g. župnika pozdravil odbor, nagovorila ga je vrla društvenica Al. Štrukelj. Po Šmarnicah smo imeli veselico, ki jo je obiskalo polno ljudstva, posebno iz Sv. Lucije in iz Volč.

Cesta Trnovski gojzd — Sv. Lucija, se bo vendarle gradila, dasiravno se nekateri vedno zmajujejo z glavami ter se dobe celo nekateri nevednezi in sebičneži, kateri zgradbi celo nasprotujejo! Pretečeni petek so si trije gg. mzenirji ogledali crto, da napravijo podrobni nacrt. Sedaj posekujejo drevje ter napravljajo stezo, da bodo zamogli mzenirji izvršiti svoje delo. Čuje se, da se bo ob kratkem zacela gradnja tudi nova cesta sv. Lucija-Bezovljak-Prvačma. Če se to zgodi, bo ljudstvo gotovo zelo hvaležno našim državnim in deželnim poslanecem!

Veteran iz vojne l. 1859. Slivno na Krasu. Pri nas živi Janez Kralj, neoženjen, rojen l. 1823. Služil je kot pesec 10 let, 6 mesecev in 26 dni pri 22. pespolku. Udeležil se je tudi vojne l. 1859. zelo rad pripoveduje, kako se mu je godilo v vojni. Puške so tedaj še spredaj basali. Prvi so streljali, zadnji basali. Ko so korakali po piemonteski zemlji proti Turinu, niso nikoder videli piemonteskega vojaka. Natenkrat je prišel ukaz, naj se hitro vrnejo. Hoditi so noč in dan brez jedi in pijače. — »Ko smo srečno dospeli na avstrijsko zemljo, se je bilo treba pripraviti za boj z Latini in Francozi, ki jih je bilo ogromno število. V bitki pri Solferinu so padale na nas kroglice-gosto ko toca. Nismo se umaknili niti za korak. Pač pa bi bili mi sovražnika pobili, če ne bi bili izdani tako sramotno. Pa to je znana stvar. Po bitki smo hodili in tavalili okrog ko ovce brez pastirja, mnogo pretrpeli hudega.« Tako pripoveduje stari Zulajev veteran. Rečež živi sedaj v Slivnem v zelo revnih razmerah. Dobiva pokojnino v znesku 17 K 25 v na leto in 10 v kot vsakdanjo dnevno plačo ter doklado 5 v na dan.

Smrt pri delu. Iz Zgonika: V petek 10. t. m. je padel 74letni hlapec Janez Milič iz Koludrovce št. 4. tako nesrečno z voza, ko so nakladali listje, da je ostal takoj mrtev. — Bil je zvesti hlapec svojemu gospodarju, ki ga bo jako pogrešal. Zvest pa je bil tudi Bogu. Velikokrat si ga videl tudi ob delavnikih pri sv. maši. Ko so odmolil v družini skupno sv. Rožni venec, odmolil je vedno še sam za se enega. — Blagor tebi, zvesti hlapec; ker si bil v malem zvest, trdno upamo, da boš čez veliko postavljen.

Požar. Srednje na Kanalskem: V soboto 4. t. m. ob 3 in četrt popoldne je plat zvona naznanjalo, da gori dvoje poslopij posestnika Jerneja Hvalica. Ogenj so — hvala Bogu — počasi omejili, da se ni razširil. Nevarnost je bila velika. Zahvaliti se je zlasti vojakom, ki so pridno pomagali gasiti in preprečili večjo nesrečo. Nesrečni posestnik je hudo prizadet, ker ima veliko škodo. Pazite na ogenj, posebno ob suhem vremenu!

Utonil je v soboto večer v Šempasu prvi kurjač Vugove opekarne Josip Sinco,

doma iz videmske okolice v Italiji. Zveer okoli desete ure je odšel iz opekarne z namenom, da bi se okopal ob robu neke blizo 8 metrov globoke jame, kjer so kopali svoj čas ilovico, sedaj je ta napolnjena z vodo. Ko se je bil slekel, se mu je najbrže spodrsnilo in padel je v basin. Nevešč plavanja začel se je vedno bolj pogrezati v blato in obtičal konečno dobesedno zarit v blato. Ker so ga pogrešali še tisto noč, edšli so ga nekateri delavci iskat, a so našli na robu basina le obleko njegovo. Iskali so ga potem celo nedeljo, s štirimi sesalkami so pa skušali basin izprazniti. V noči od nedelje na ponedeljek, ob 1. uri popoldne, ko je bilo v basinu le še kaka dva metra vode, se je nekaterim domačinom in njegovim tovarišem posrečilo, da so ga potegnili iz dna na suho. Bil je zelo vesten in marljiv delavec ter priljubljen pri vseh, kateri so ga poznali.

Deček po nesreči obstreljen. V Št. Ferjanu so v nedeljo igrali igro »Dimež«. V odmoru nad 4. in 5. dejanjem se je za odrom igral z revolverjem tant C. Klanjšček. Pomotoma pa je poleg slepih patron bila v revolverju tudi 1 ostra. Revolver se ponesreči sproži, kroglica zadene med rebra 14 letnega dečka riledeta, ki je stal 4 korake proč. Deček bo najbrže okreval. Pri tem nesrečnem slučaju resno svarimo pred strelnim orožjem pri igrah. Naj se na take stvari najstrožje pazi! Se boljše pa je, če se namestu orožja vzamejo takozvane »pokalne pištole«. Da pa liberalci tako nesrečo izrabljajo za gonjo proti našim ljudem je — ostudno.

Stekli psi. Z Vipavskega: V zadnjem poročilu iz Sela se je mislilo, da dotični pes ni bil stekel, a ko je zdravnik dal psa odkopati in glavo poslal na Dunaj, se je tam dognalo, da je bil pes stekel. Radi tega je moral oče svojega petletnega sina peljati v Pasterjev zavod na Dunaj. Tudi govoricca, da bi bil pes iz Gojač, se ni dokazala. Sedaj preiskujejo orožniki, čegav da je bil pes. — Enako nam poročajo iz Ročinja da se je tudi tam potepal stekel pes, kterege je ustrelil orožnik. Bog ve, kaj je vzrok, da je letos toliko slučajev o steklih psih.

Nov srebrn denar. Finančno ministerstvo bo dalo iz starih goldinarjev kovati za 17 in pol milijona 2 kronskih in za 70 milijonov 1 kronskih denarjev. Novi 2kronski denarji bodo za 2 in pol grama lažji ko stari goldinarji.

Požar je upepelil 40 hiš v vasi Tomačevo v ljubljanski okolici. Neka vdova, ki ji je zgorelo vse, se je tako ožgala, da je v bolnišnici umrla. Težko ranjenih je več gasilcev in vojakov, ki so gasili. Zažgala je zlobna roka.

Velik požar je v Oseku v Slavoniji uničil veliko trgovino z oblekami in napravil za pol milijona kron škode. — V Gradcu je požar uničil mlin, v katerem je bilo 70 vagonov moke in žita.

Vsled velikanskih povodnij v Ameriki, ko je reka Misisipi preplavila bregove, je ostalo 125.000 ljudi brez strehe. Škode je 8 in pol milijona dolarjev (nad 42 milijonov kron.)

Povodnji, ki so 8., 9. in 10. t. m. divjale na Tirolskem in Predarelskem, so napravile škode za več sto tisoč kron. — Samo v enem kraju je voda vzela 50.000 kub. metrov lesa.

Grozna pošiljatev. Na kolodvor v Varšavi (Ruska Poljska) je dospel kovčeg, v katerem so bila tri razkosana človeška trupla.

Velik potres je obiskal Meksiko. Nad 50 oseb je ubitih.

Velik vihar je 13. t. m. na Ogrskem napravil velikansko škodo. Popolnoma je razrusil 4 velike kraje. V kraju Balvanyosvaralya je od 340 hiš ostalo le 20. 1700 ljudi je brez strehe. Ubite so 3 osebe. Primanjkuje hrane. V kraju Szaszamate je vihar odnesel 150 hiš in 30 razrušil. Celo kamnje je odnesel. — Celo vas Baba-Ujfaln je odnesel vihar. Od 170 hiš v vasi Magyar-Borzas ne stoji niti ena več. V kraju Bereztelko je porušeni 120 hiš in 200 gospodarskih poslopij. V vasi Petele je porušeni 15 hiš. Med viharjem pa je padala se grozna toča, ki je uničila vse pridelke.

Velikanski vihar na Nemškem, ki je divjal v noči od 12. na 13. t. m., je napravil grozno škodo. Na Saksonskem je popolnoma uničil vas Schlis. Podrl je vse hiše. Tudi po drugih krajih na Saksonskem je napravil vihar velikansko škodo. Zelo je razsajal vihar na Westfalskem. V Bochumu je napravil velikansko škodo. Ruval je drevesa, odkrival strehe. Pobitih je strašno veliko šip. V Wittenu je podrl vihar neki cirkus med predstavo. Veliko oseb je bilo ranjenih. Lastniku cirkusa je napravil vihar 80 do 90.000 mark škode. V Alteldu na Hanoveranskem je vihar tudi podrl velik cirkus, ki je imel prostora za 2000 gledalcev. Vihar je dvignil šotor v zrak, nato je pa padel nazaj na prostor, kjer je prej stal in pokopal vse gledalce. Ljudje so se strašno prestrašili, a ranjen ni bil nihče. Tudi v Belgiji je napravil vihar osobito brzozavnemu in telefonskemu omrežju veliko škode.

Samoumor. Pri Krminu so našli na železniškem tiru 70-letnega mrtveca. Dognali so, da se piše Jakob Calderina iz Fornalisa pri Cedadu v Italiji.

Detomor. V Krminu na postaji so našli v stranišču truplo novorojenega otroka. Sedaj je laška oblast zasledila tudi zločinsko mater, neko Buratti, doma in Prapetna ob meji (blizu Mirnika). Izročili so jo v zapore v Videm.

Vsled samoumora — nesreča. V Poznaju na Pruskem se je neka ženska hotela zastrupiti s plinom, ki ga je spustila v sobo. Njeno stokanje je začul neki mesar. Planil je v sobo, da pomaga. Ker je bila tema, prižge vžigalico, vsled česar eksplozija plin in raztrga mesarja in samomorilko. Vsled eksplozije je nastal še požar, ki so ga komaj udušili.

Ponarejevalce denarja so zaprli na Hrvaškem. Ze dolgo so krožili okrog ponarejeni denarji, a sleparjev niso mogli najti. Slednjič so v belovarskem okraju v Koprivnici aretovali nekega fotografa Kolumbarja, ki je hotel dati v promet ponarejen zlat denar. Ta je izdal, kje se dela denar. Zaprli so za njim še izdelovalca orgelj Erhartiča in njegovega sina, ki sta ponarejala denar. Našli so pri njima 2 in pol kvintala ponarejenega denarja v znesku 100.000 kron. Star je pa prišla na dan tako: Kolumbar je prišel k Erhartiču po ponarejene novce, da jih razpeča. Na mizi je Kolumbar skrivaj izmaknil zlat za 20 kron, hoteč si s tem napraviti cel dobiček. Novce pa je bil narejen le na eni strani. Ko ga je Kolumbar v prodajalni oddal, je bil prijet.

Kuharica se išče za župnišče na deželi. Več pove upr. »Novega Časa«.

Črne koze. Ta strašna bolezen se je pojavila na Rusko-Poljskem. Umrlo je že 1300 oseb.

Izredno ugodno priliko k varčevanju nudi nakup srečk na obroke v korist »Slovenski Straži«. Kako hitro in lahko se vsak mesec izda za kako prav nepotrebno stvar več kot 4 K 75 vin! Zgubljen denar, ki se nikdar več ne povrne! Kdor pa si naroči turško srečko ter jo odplačuje v mesečnih obrokih po 4 K 75 vin., ta pa denarja prav gotovo ne vrže vun, kajti vsaka srečka mora zadeti vsaj 230 kron in je tedaj to najmanjši znesek, ki ga prav gotovo nahrani. V srečnem slučaju pa zamore zadeti seveda tudi 200.000 frankov, in ta prilika se nudi že pri prihodu dne 1. junija t. l. Kdor hoče tedaj štediti, v srčnem slučaju pa tudi obogateti, ta naj si kupi turško srečko v korist »Slovenski Straži«. Eno srečko zamore kupiti tudi več oseb na eno ime. — Opozorjamo na današnji oglas »Srečke v korist Slovenski Straži«.

Zopet boj z razbojniki v Parizu.

Poročali smo, kako je pred tedni pariška policija imela pravcati boj z anarhisti, od katerih sta bila dva mrtva, dva pa sta ušla. Bila sta to anarhista Garnier in Vallet. Sedaj je ta dva policija zasledila v neki vili. Dne 14. t. m. zvečer je policija dotično vilo obkolila. Toda anarhista sta bila dobro pripravljena. Bila sta utrjena in oborožena z najboljšim orožjem. Prišli so policiji na pomoč vojaki in orožniki. — Takoj izpočetka boja je bil ustreljen en policijski inšpektor. Težko ranjenih je tudi več drugih. Streljanje je trajalo skoro celo noč. Morali so priti na pomoč pionirji, ki so po dolgem trudu z bombami razdrli vilo. Nato je policija udrla v vilo. A roparja se nista udala. Streljala sta venomer naprej. Ko so ju že skoro prijeli, sta sama sebe usmrtila. Eden je bil takoj mrtev, eden je umrl kmalu nato. Množica ljudstva zunaj je hotela obče trupli policajem iztrgati iz rok in razmrevariti. Res, take razmere niso v čast najnaprednejšemu narodu na svetu!

Iz Trsta in Istre.

Iz Doline. K. s. izobraževalno društvo in podružnica Sl. Straže ste imeli v nedeljo svoj redni občni zbor s predavanjem o ponesrečenem parniku »Titanic«, kar je ljudstvo z velikim zanimanjem poslušalo. Predlog č. g. kaplana je bil z večino glasov sprejet, namreč da se bodo pravila spremenila tako, da se bodo od sedaj naprej tudi ženske v društvo sprejemale.

Predsednik Sl. Straže prosi da bi vsi člani v 14 dneh letnino za l. 1911 poravnali.

Odbor k. s. i. d. prosi vse dobromislence ljudi, oziroma naše člane, da bi se od slej naprej pridno udeleževali predavanj, shodov in sploh vseh naših prireditiv. Društvo živi od predavanj. Ravno taki, ki so zapisani v naši knjigi, predavanj se ne udeležujejo in s tem večkrat društvu sramoto delajo. Take se bodo brez izjeme brisalo iz naše knjige. Boljše je malo in ti dobri. Novi odbor je Andreja Strani Lukeca iz društva izključil. Bil je prvi agitator in predsednik, slednjič je možu zmanjkalo poguma in pristopil je v nasprotno društvo »Vodnik«, kjer prav pridno agitira in mladino skupaj vlačí ter jih prav pridno »izobražuje«. Nasledke se že vidi. Mi pa bodemo korakali po poti, katero nam je začrtal naš ustanovnik č. g. Volk in po ravno isti nas vodijo naši voditelji. Le korajžno naprej!

»Legino« veselico v Križu je vlada prepovedala. Edino pametno!

Za kratek čas.

V neki družbi je bil pogovor, katera smrt je najlažja. Nekdo pravi: Jaz mislim, da je zmrzniti najbolje, zakaj človek sedi, zaspi in, ko se prebudi, vidi, da je mrtev.

V nekega visokega in suhega človeka zadene na ulici močno pijan lenuh. »Oho!« zakriči suhi »meni se zdi, da ste vi malo preveč pili danes!« — »Meni pa se zdi,« odgovori pijanec, »da ste vi danes premalo jedli!«

Jud se je hotel dati krstiti. Ko so njegovi tovariši zvedeli, so ga odvrčali od tega in mu dejali med drugim: »Zaradi te sramote se bodo očelove kosti preobrnille v grobu.« — On pa je dejal: »Nič za to! Drugo nedeljo se da krstiti tudi moj brat, pa bodo očelove kosti prišle spet v prejšnjo lego.«

Neki pijanec, ki ni nikdar vode pil, poprosi na smrtni postelji za kozarec vode, češ: Na smrtni postelji se mora vsak dober kristjan spraviti s svojimi sovražniki.«

»Francek!«, pravi mlada meserica svojemu hlapcu, »povej mi po praviči, kako mi pristoja ta novi slamnik!« — »O, gospa, prav lepo in krasno, prav, kakor da bi Vam iz glave izrastle.«

Naročajte „NOVI ČAS“!

PETER LUKMAN,

krojač v Gorici

Križna ulica šte. 8 (Via della Croce)
priporoča

slavnemu občinstvu iz mesta in dežele
svojo

krojaško delavnico

Točna postrežba. Cene zmerne.

Alojzij Wittek

Sv. Lucija ob Soči.

Priporoča, p. n. na novo urejeno delavnico v kateri bodem od sedaj, v naprej prodajal izgotovljene obleke, kakor hlače, srajce, sp. hlače, brisalke itd. itd.

Domač izdelek. Blago prve vrste,

ZAHVALA.

Ginjena vsled srčnega sočutja, ki se nama je izražalo povodom smrti in pogreba najinega ljubljenega soproga, oziroma brata

VALENTINA KOVAČIČ,

štejeva si v dolžnost, da se vsem prav iskreno zahvaliva. Še posebna zahvala bodi izražena čč. duhovščini, slavnemu uradništvu, slavnemu občinskemu zastopu, vsem dragim sorodnikom, prijateljem in znancom, ki so v tako obilnem številu spremili dragega pokojnika k večnemu počitku.

KOMEN, 12. majnika 1812.

Andrej Kovačič,

vpokojeni c. in kr. višji komisar avstrijske vojne nomarica,
brat.

Frančiška Kovačič,

soproga.

Goriška zveza

gospodarskih zadrug in društev v Gorici
registrovana zadruga z omejeno zavezo

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji
kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici,
TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.

Najboljša lastika z znamko Tresin in garantirane slovenske kose
se dobijo edino le pri domači tvrdki

P i n t e r & L e n a r d
v Gorici, Raštelj šte. 7--9.

Čevlji za birmance in botre

barvani in črni najraznovrstnejših krojev in kož, ličnega dela, in najboljšega blaga, ter trpežni čevlji za delo, se dobe po nizkih cenah v prodajalnah

„Cevljarske zadruge v Mirnu“
v Gorici na Starem trgu šte. 1.

V Trstu Barriera vecchia 38, Via dei Rettori 1. — V Splitu ul. Staroga suda.

V zalogah vedno sveže blago.

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. I. Eržen GORICA

Jos. Verdi tekališče šte. 37

Umetne zobe, zlato zobovje, zlate krone zlate mostove, zobe na kaučukove plošče uravnavanje krivo stoječih zob. Plombe vsake vrste. 19

Ordinira v svojem ateljeju

od 9. ure dep. do 5. ure pop. št. 20

Širite NOVI ČAS!

Svoji k svojim!

Svoji k svojim

MIHALJ TURK

GORICA — Na Kornu šte. 6. — GORICA

priporoča slavnemu občinstvu svojo brivnico. — Zagotavlja točno postrežbo. Sprejema naročila za maskiranje po zmerni cenah! Št. 4

VINO,

motno, zavreto, pokvarjeno se popravi. Prosi se mal vzorec prinesiti ali poslati.
Naslov pove upravnistvo „Novega časa“.

Hiša na prodaj je v najlepši vasi Vipavske doline. — Primerna za vsako obrt ali kmetijo. Poleg hiše vrt, ki meri nad 700 m z zimsko gredico. Na lepem a vzgled vse. — Več pove upravnistvo „Novega časa“.

Srečke v korist „Slovenski Straži“!

Turška srečka. Šest žrebanj vsako leto. Glavni dobitek 400.000 in 200.000 frankov.

Prihodnje žrebanje 1. junija 1912.

Mesečni obrok 4 K 75 vin.

Vsaka srečka mora zadeti najmanj 230 kron.

Že po vplačilu prvega obroka ima kupec izključno pravico do dobitkov.

Izredno ugodna skupina s 15 žrebanji vsako leto:

1 turška srečka.

1 srbska srečka iz l. 1888.

Glavni dobitek 100.000, 75.000 in 20.000 fr.

1 dobitni list 3% zemlj. srečk iz l. 1880.

Glavni dobitek 90.000 kron.

1 srečka dobrega srea.

Glavni dobitek 30.000 in 20.000 kron.

Mesečni obrok za to skupino 6 kron 25 vin.

Različne druge skupine srečk s 7 do 18 žrebanji vsako leto na mesečne obroke po K 3·25, K 5·50, K 11—, K 15·25 in K 23—

Pojasnila daje in naročila sprejema za Slovensko Stražo g. **Valentin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg 19.**

JAKOB ŠULIGOJ,

URAR

c. kr. državnih železnic

GORICA

GOSPOSKA ULICA STEV. 25

priporoča raznovrstna

birmanska

darila,

zlate in srebrne predmete.

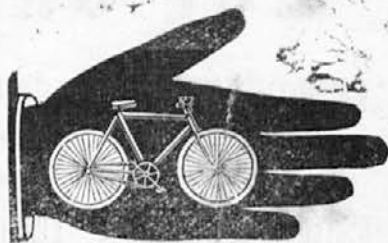
Ignac Šuligoj

Sv.

Lucija

ob

Soči

priporoča najboljše ure, šivalne stroje in najznamenitejših tvornic kolesa „Puch“. — Vse po najnižjih tvorniških cenah. Sprejema tudi popravila. Večletna garancija za nove in popravljene predmete.

Cene

konkurenčne!

Papir,

tiskovine, nabožne

knjige.

Devocianalje.

Prodajalna

„Katoliškega tiskovnega društva v Gorici“

Zdaj še: Semeniška ulica št. 10.

Postrežba točna!

Pisarniške potrebščine,

— trgovske knjige —

muzikalije.